

Utfyllende om Hestehagen som delområde og kulturmiljø

Hestehagen er nøyere vurdert som kulturmiljø og delområde i utredningen fagrapport kulturarv for kommunedelplan med konsekvensutredning, Togparkering i Tønsbergområdet, Intercity Vestfoldbanen.

Som struktur inngår delområdet Hestehagen i delområde L, Jarlsberg landskapsområde, vurdert til stor verdi. Dette hensyntar at Hestehagen inngår i et verdifullt nettverk av husmannsplasser som ligger rundt Jarlsberg.

Som delområde for bare selve Hestehagenbrukene er delområdet vurdert til middels verdi.

Dette er basert både på forholdet mellom de tre Hestehagenbrukene som samlet utgjør miljøet, og på tilstanden til disse tre gårdene.

Som vist er historien til de tre tunene uklar. Dagens sørlige Hestehagen var trolig ikke regnet som Hestehagenbruk opprinnelig. Sørlige Hestehagen på de eldste kartene er i dag fjernet («midtre»). Dette er beskrevet i rapport og illustrert i figur 5-21 og 5-22.

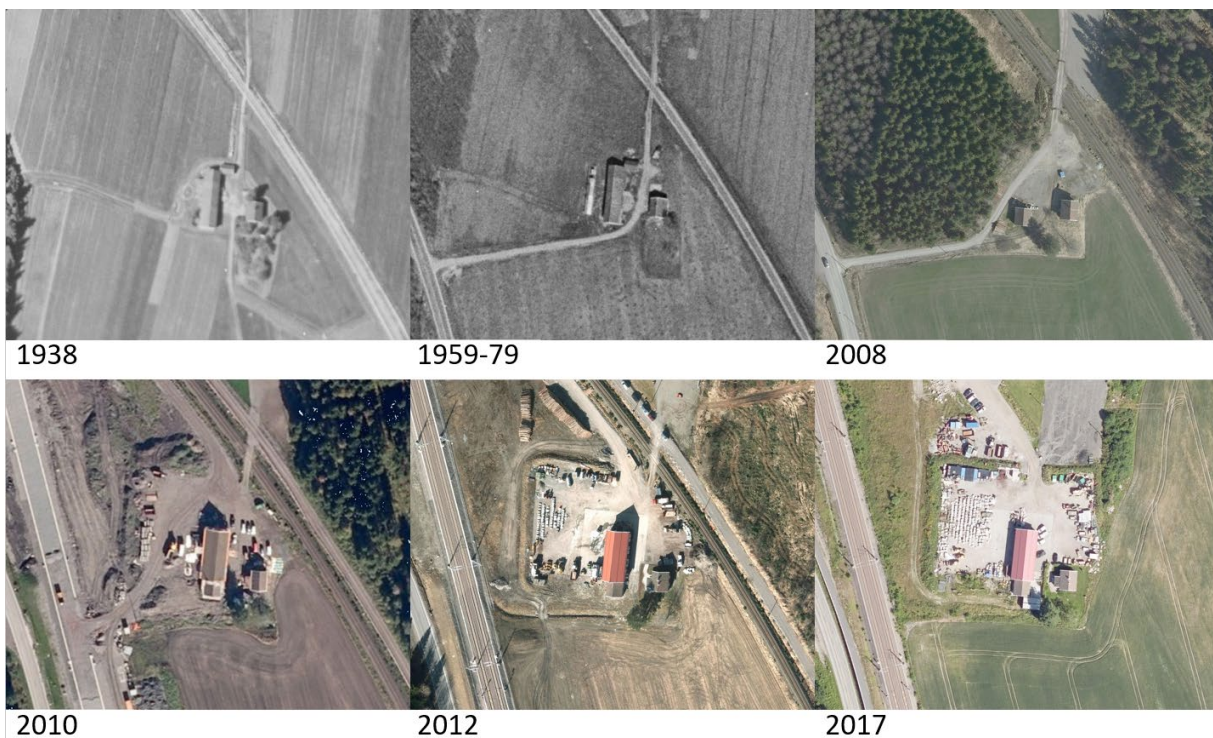
De to gjenværende Hestehagentunene representerer den viktige husmannsplass-strukturen rundt hovedgården, men som lokaliteter har de reduserte kvaliteter. Av de tre tunene er altså det midtre fjernet, det sørligste mangler autentisitet, det nordligste blir noe videre beskrevet under.

På nordlige/Øvre Hestehagen står i dag våningshus og søndre del av en eldre driftsbygning, nå integrert i et større næringsbygg.

Den opprinnelige tunstrukturen er endret. Tunet er bygd på hver side av en ferdelsåre som gikk fra nåværende Jarlsbergsgata/Flyplassvegen nordover langs eller gjennom de tre Hestehagentunene. Denne strukturen er fremdeles noenlunde bevart på Øvre Hestehagen tidlig på 2000-tallet, da med et og et halvt av de tre opprinnelige husene på tunet bevart.

Ved flytting av jernbane fra øst til vest for tunet fjernes ferdelsåren som et strukturerende element i tunet. Uthuset med et alderdommelig preg er opprinnelig del av en større bygning, men bygges på denne tiden inn i et større næringsbygg.

Dette er vist i rapporten, men kan illustreres ytterligere med flere ortofoto som viser utviklingen over tid.

Det er fremdeles bevarte elementer på Øvre Hestehagen. Deler av dette kan tilbakeføres teoretisk sett, men tunet har mistet mye av sin autentisitet.

Samlet er derfor Hesthagen, som tre husmannsbruk, og ut fra autentisitet på disse tre brukene, vurdert til middels verdi etter metoden. Dette inngår i den totale vurderingen av planen. Hvis Hesthagen vurderes til større verdi, kan dette endre konsekvensvurdering av alternativ sør, og rangering mellom alternativene. Ut fra en faglig vurdering og bruk av metode V712 mener vi imidlertid ikke at det er grunnlag for dette.

Vurderingen av Hesthagen etter V712 er ikke bindende for andre typer kvalitative vurderinger av kulturmiljøet. Det er imidlertid vår erfaring at ulike verdissetinger som fra kulturminneplaner og andre forvaltningsmessige vurderinger, ikke alltid sammenfaller med kriteriene i V712.

Ole-Magne Nøttveit

2020-03-05